

Miljöpolitiskt manifest

Antaget av extra riksmötet 2015 i Uppsala

Innehåll

1. Inledning	3
2. Klimat.....	3
3. Miljö och ekonomi	4
3.1. Marknadsekonomi - vägen till välstånd	4
3.2. Global skatteväxling	5
3.3. Handel.....	6
4. Energi och säkerhet	7
4.1 Energiframställning.....	7
4.2 Energiforskningen.....	8
4.3 Skatter och ekonomiska styrmedel	9
5. EU och miljön.....	9
6. Kommunikationer	10
7. Livsmedel.....	12
8. Jordbruk, biologisk mångfald och djurskydd	12
8.1 Jordbruk	13
8.2 Biologisk mångfald	13
8.3 Djurskydd	14
9. Svenska vatten	16
9.1 Sjöar och vattendrag	16
9.2 Östersjön.....	16
9.3 Våra älvar	17

1. Inledning

Kristdemokratiska Ungdomsförbundet (KDU) menar att människor har en fri vilja, en förmåga att agera ansvarsfullt, förnuftigt och att vi kan skilja mellan rätt och fel. Det gör människan till en moralisk varelse som bär ansvar för sig själv och sina handlingar. Vi kristdemokrater hävdar därför människans särställning i förhållande till djuren på det sätt att vi betraktar människan som förvaltare av jordens resurser.

Vi människor har rätt att bruka jordens resurser, men vi har också ett ansvar att inte förbruka dem. Vi kristdemokrater betraktar nämligen människan som en länk mellan tidigare och kommande generationer där vår generation har ett ansvar att vårda och förvalta det arv vi fått innan det överlämnas till våra barn och barnbarn. Vårt arv består av vår miljö och våra naturresurser, men också av ekonomiska resurser, kulturella värden och mänskliga värden i form av traditioner, normer och värderingar. Vi människor ska använda vår moraliska förmåga och förvalta allt detta, och den principen kallas för förvaltarskapstanken.

KDU vill påverka politiken på ett sådant sätt att vi får ett hållbart samhälle. Att förbruka ändliga resurser såsom olja på bekostnad av kommande generationer, utan att samtidigt satsa på förnybara alternativ, är inte att ta ansvar. Vi anser med förvaltarskapstanken som grund att vi alla har ett ansvar att förvalta vår gemensamma miljö och vårt klimat för framtida generationer och därför har vi beslutat om följande miljöpolitiska manifest.

2. Klimat

Växthuseffekten är från början en naturlig process som påverkar balansen mellan inkommande solstrålning och utgående värmestrålning, det är först när denna blivit förstärkt av människor som det blivit onaturligt. Utsläppen som når atmosfären hindrar den utgående värmestrålningen och medför att återstrålningen till jorden ökar; temperaturen höjs. De senaste 200 åren har man kunnat notera en ökning av atmosfärens innehåll av koldioxid, till följd av förbränning av fossila bränslen och boskapshållning. Av detta påverkas en rad naturliga processer, såsom nederbörd, minskning av istäcket i Arktis och en stigande havsnivå. Eftersom koldioxidutsläppen är en starkt bidragande faktor till miljöförstörelsen är det viktigt att det finns tydliga riktlinjer om hur detta ska behandlas.

Sverige måste som självständigt land ha en egen strategi om hur man ska leva och verka miljövänligt. Det måste finnas överkomliga nationella mål för minskningar av koldioxidutsläppen, genom bland annat satsningar på alternativ teknik och forskning kring hållbar energiproduktion. På detta sätt kan vi öka pressen på att även andra länder ändrar sina förhållningssätt och lagar i enlighet med viktiga miljömål. Kyotoprotokollet är en internationell miljööverenskommelse vars huvudsyfte är att få ner den totala kvoten utsläpp, och tillåter dessutom en handel med utsläppsrätter vilket KDU varmt välkomnar.

Utsläppen av växthusgaser ökar idag mest i de länder som genomgått en snabb industrialisering, och en stor del av ökningen beror på att man i dessa länder inte har tillgång till den senaste och modernaste tekniken som finns tillgänglig i de rikaste industriländerna. En viktig del i miljöarbetet är därför att hjälpa utvecklingsländer ur sin fattigdom genom sund marknadsekonomi, så att deras samhällen kan byggas upp på ett mer miljövänligt sätt än vad som tidigare gjorts på andra ställen.

Sverige är ett litet men föredömligt land som måste vara aktiva på det internationella planet, för att få med de länder som ännu inte avgett löften rörande att sänka utsläppen av växthusgaser. Eftersom klimatproblematiken är global bör miljöfrågor internationellt behandlas genom effektiva överenskommelser, inkluderande stora nationer som USA och Kina som idag står utanför en rad beslut. Koldioxidutsläppen är ojämnt fördelade mellan olika länder, och räknat per capita släpper de fattiga länderna bara ut en bråkdel så mycket koldioxid som de rika länderna. Den senare bär alltså ett huvudansvar för att begränsa utsläppen. Den rika världen måste också minska sin miljöbelastning av moraliska skäl – det går inte att ställa krav på andra utan att själv leva upp till dem.

Principen att förorenaren betalar är bra och går att applicera på flera områden, detta måste dock ske på ett sådant sätt att det inte orimligt slår mot individer. Till exempel är många familjer beroende av att kunna använda bilen i sin vardag, och många människor behöver pendla till och från jobben till följd av en underutvecklad kollektivtrafik. Därför är det orimligt att höja skatten på bensen, men fullt rimligt att på andra sätt göra vägtrafiken mer miljövänlig. Följden av detta blir att den mest energieffektiva och minst nedsmutsande trafiken gynnas.

KDU vill:

- Fasa ut de fossila bränslena i såväl energiproduktionen som i transportsektorn
- Att subventionerna på fossila bränslen går till utveckling av renare teknik
- Att utsläppen av växthusgaser minskar allt eftersom tekniken på området avancerar.
- Att Sverige primärt arbetar för att sänka utsläppen såväl på hemmaplan som internationellt

3. Miljö och ekonomi

3.1. Marknadsekonomi - vägen till välstånd

För att kunna skapa ett hållbart samhälle, både nationellt och internationellt, är en fri marknadsekonomi nödvändig. Frihandel och god ekonomisk tillväxt är faktorer som är avgörande, inte minst i de fattigaste länderna.

En av huvudorsakerna till miljöförstörelsen är att naturresurserna ofta är så kallad allmän egendom, allmänt tillgänglig resurs som saknar ägare. Exempel på sådana tillgångar är ren luft

och rent vatten, risken för överutnyttjande av en sådan resurs är överhängande. Olika marknadslösningar som prissätter allmän egendom kan effektivt pressa ned utsläpp av farliga ämnen både genom kostnaden utsläppen genererar men också genom att driva på effektivisering och teknikutveckling. En hörnsten i miljöpolitiken måste därför vara att göra miljöskadlig verksamhet åtkomlig för marknadsmekanismerna. Kostnaderna för de som förorenar miljön måste motsvara vad det kostar att sanera de skador som uppkommer och åtgärda den åverkan man gjort på miljön. En miljövänlig ekonomi tar hänsyn till dessa kostnader genom skatter och avgifter på miljöfarlig verksamhet men framför allt genom system med äganderätter för gemensamma tillgångar. Idag finns olika kvotsystem inom ett antal områden, bland annat fiskerätter och utsläppsrätter. Att genom ett äganderättssystem låta priset på utnyttjande av allmänna tillgångar eller miljöskadliga verksamheter återspegla dess verkliga kostnader blir det mer fördelaktigt för producenter att producera miljövänligt eftersom kostnaden för producenten sjunker, men fördelen är också uppenbar för konsumenten då den miljöfarliga produkten blir att dyrare medan det omvända gäller den miljövänliga produkten. Grunden för en miljövänlig ekonomi är alltså att den vars verksamhet som skapar miljökostnader också betalar för sig.

Det är dock viktigt att utforma skattesystemen så att de inte orimligt slår mot den enskilde, särskilt inte i de fall som miljövinsten inte är stor. Ett exempel på detta är skatten på drivmedel som idag är alltför hög och står för en väsentlig del av många hushålls utgifter. Detta utan att skattenivån i någon större mån förändrar förbrukningen, eftersom en stor del av alla resor med bil genomförs när andra alternativ inte finns eller är praktiskt svår genomförda. Det område som borde satsas på är istället att minska företagets transporter via lastbilar, bl.a. genom en utbyggnad av järnvägsnätet. Genom en utbyggnad av järnvägsnätet skulle även på sikt hushållens biltransporter minska. Ett mer tillförlitligt järnvägsnät som fungerar oavsett väderlek och där tågen kommer fram i tid kommer i större grad än idag locka nya resenärer. Särskilt viktigt är det att det finns snabba tågförbindelser och väl utbyggd kapacitet i de regioner och sträckor som har mycket hög volym av transporter och resor.

För att komma åt de farliga utsläppen som sker vid transporter ser vi positivt på ett utvecklat bonus-malus system bl.a. vid nyförsäljning av bilar. Bilar som använder sig av tekniker som genererar mycket små, eller inga utsläpp, ska premieras. Detta kan t.ex. ske genom ett antal års skattebefrielse och en reducerad moms på bilen ifråga.

3.2. Skatteväxling

Skatten på arbete är för hög och skatten på miljöförstöring är för låg. Skatten på arbete bör därför sänkas eftersom arbete inte är miljöförstörande i sig. Lägre skatter på arbete gör det mer attraktivt att anställa och är bra för svenska företag, inte enbart ur miljösynpunkt. Samtidigt bör skatten på miljöförstöring höjas; detta kallas ofta grön skatteväxling. Genom högre skatter på miljöförstöring sätts ett mer korrekt pris på miljöförstöring och den kommer således att minska. Det är dock viktigt att man inte generellt ökar skattetrycket på råvarupriser eller energianvändande, istället skall just den verksamhet som är miljöförstörande beskattas hårdare. När detta genomförs måste skatterna på arbete sänkas minst lika mycket som man höjer dem

på miljöförstöring, annars leder det bara till att man försvårar och försämrar i människors vardag. Så, den allrådande principen ska vara att miljövänlig aktivitet ska vara lågt beskattad medan miljöovänlig aktivitet ska vara högt beskattad. Viktigt att betona är att detta inte ska vara ett nollsummespel, principen måste alltid vara att eftersträva att sänka det generella skattetrycket.

Vid val av beskattningsobjekt ska hänsyn inte bara tas till hur mycket pengar det kan ge, utan även vilka miljö- och hälsokonsekvenser det kan innebära.

Skatteväxling innebär att svenskt näringsliv kommer att förändras, men det är en nödvändig förändring. Miljöfarlig verksamhet i kommer att miljöanpassas och miljövänlig produktion gynnas. Vid denna omställning är det viktigt att de miljöfarliga produktionsmetoderna inte enbart flyttas om till länder med mindre stränga miljöregler. Hårda miljökrav i Sverige behöver inte vara negativa för svensk industri. Tvärtom finns det mycket som tyder på att det kan leda till nya exportmöjligheter inom teknikutveckling för rening av utsläpp etc.

3.3. Handel

Internationell handel är positivt och ökar välståndet om den sker fritt utan handelshinder välståndet för alla parter. Grunden för en frodande handelspolitik är frihandel. Men enbart frihandel är ingen garanti för att man uppnår miljövänlighet, även om marknadsekonomi och den ekonomiska utveckling som följer av handeln på sikt är det som skapar möjligheter och ny teknik för att kunna förbättra miljön. Exempelvis måste internationella transporter i så stor utsträckning som möjligt bära sina miljökostnader.

Inom de internationella organisationer som Sverige tillhör, framför allt EU och WTO, bör man verka för att stränga miljöregler inte ses som handelshinder. Istället bör man sträva efter en samsyn på miljöavgifter på handel. Inom WTO bör man sträva efter att försiktighetsprincipen ses som ett övergripande mål i handelspolitiken samt att enhetliga miljöregler gäller för alla medlemmar.

KDU vill:

- Att Sverige arbetar för ökad global frihandel
- Att det undersöks inom vilka ytterligare områden säljbara utsläppsrätter kan tillämpas
- Att Sverige arbetar för att de andra medlemsländerna i EU inför någon form av pantsystem för förpackningar.
- Att järnvägsnätet byggs ut av staten och privata aktörer, både vad gäller kapacitet och hastighet, särskilt i de tyngst trafikerade regionerna
- Att det genomförs skatteväxling, genom att höja skatten på miljöförstörande verksamhet och sänka skatten på arbete.

- Att man miljöanpassar WTO och EU:s inre marknad så de inte hindrar de nationella miljöinitiativen.
- Att övergripande mål i handelspolitiken bör vara försiktighetsprincipen och att alla producenter ska inkludera sina miljökostnader i produkter

4. Energi och säkerhet

Energiframställning är både ur miljö och säkerhetssynpunkt viktigt. Behovet av energi ökar år för år, allt eftersom teknikutvecklingen går framåt. Alltjämt som energikonsumtionen ökar, ökar också risken för att energi kommer användas som ett säkerhetspolitiskt verktyg. Det finns redan idag exempel där tillgången till energiråvara har reglerats eller till och med stoppats, som ett påtryckningsmedel i politiska konflikter.

För att minska risken för detta att ske behöver energimixen vara väl avvägd och råvaran för respektive energislag behöver ha leverantörer spridda över olika delar av världen. I detta är givetvis energiformer med litet behov eller inget behov av råvaror att föredra. Vatten, sol och kärnkraft är exempel på energislag som har litet eller inget behov av råvara och som således kan anses tämligen säkert även i ett säkerhetspolitiskt perspektiv.

Den Energi som måste utvinnas, skall väljas enligt de fyra kriterierna, uthållighet, renhet, tillgänglighet och säkerhet.

4.1 Energiframställning

Idag produceras en mycket stor andel av världens energi genom förbränning av olika slag. Kärnkraften är långt ifrån lika utspridd, men den ger väldigt mycket mer energi från råvaran per råvaruenhet än vad som kan uppnås med någon typ av förbränning.

De två vanligaste typerna av bränsle vid energiproduktion genom förbränning är olika typer av biobränslen och fossila bränslen. Biobränslen är växter som huggs ner och fossila bränslen (t.ex. olja, naturgas etc.) har under miljontals år bildats från gamla växter och djur.

Så länge som solen lyser finns det möjlighet för växter att lagra solenergi och det ger en långsiktigt hållbar resurs av biobränsle. Vinden och vattenkraften kommer också från solenergin. Sådana energislag som kommer finnas kvar så länge solen lyser är förnyelsebara energislag.

De fossila bränslena bildas under mycket lång tid men förbrukas på kort tid. Därför kan vi människor endast använda fossila bränslen som energikälla under en begränsad tid. Utifrån en kristdemokratisk förvaltarskapstanke måste därför dessa bränslen ersättas med energislag som är förnyelsebara och långsiktigt hållbara.

Att de energikällor som används inte skall ta slut är naturligtvis ett viktigt kriterium. En annan viktig faktor att ta hänsyn till är de föroreningar som uppstår i samband med energiframställningen. Vattenkraften och vindkraften ger små föroreningar jämfört med andra energislag. Dessa har dock problemet att de av många anses förstöra landskapsbilden och särskilt i fallet med vindkraft ger en produktion som är tämligen liten och oförutsägbar i förhållande till förbrukningen. När det gäller vattenkraften kan också nyckelbiotoper hotas och det finns risk för att olyckor eller sabotage kan få allvarliga konsekvenser. Kärnkraften ger radioaktivt avfall som måste tas om hand och det finns också en viss risk för olyckor och sabotage. Vidare finns problem med slutförvaring av avfallet som blir efter kärnkraften. Denna energityp måste anses vara både ren och effektiv under rätt regleringar och hantering. Viktigt är i detta fall att tillsynsmyndigheter har stora befogenheter för tillsyn och att säkerheten kring kraftverken kan upprätthållas. Vid förbränning av fossila bränslen bildas koldioxid som bidrar till den ökade växthuseffekten, vilket är ett av de starkaste skälen till att dessa bränslen inte kan anses vara långsiktigt hållbara. Fossilgas ger dock lite mindre utsläpp av koldioxid och betydligt mindre utsläpp av andra föroreningar jämfört med kol och olja och är därför att föredra i ett väldigt kortsiktigt perspektiv tills dess att de fossila bränslena kan fasas ut helt.

De fossila bränslena står idag fortfarande för en överväldigande andel av världens energiproduktion och är därför väldigt svåra att snabbt ersätta med något annat. Utvecklingen och utbyggnaden av förnyelsebara energikällor och kärnkraft har gått framåt en hel del den senaste tiden, men inte i tillnärmelsevis hög takt nog. Vi måste öka utbyggnadstakten för förnyelsebara energikällor, men eftersom många av dessa energislag kräver antingen väldigt stora mängder råvaror eller stora areal för anläggningarna är det tillrådligt att satsa på en kraftig utbyggnad av kärnkraften för att på kort sikt kunna möta en större del av det energibehov som idag tillfredsställs genom förbränning av fossila bränslen. Vi tror dock att det kommer krävas en bredd av energislag för att långsiktigt kunna ersätta de fossila bränslena, särskilt som dessa används inom rätt varierande områden som t.ex. elproduktion och fordonsdrift.

4.2 Energiforskningen

De totala forskningsanslagen till energiforskning måste öka - efter folkomröstningen om kärnkraft 1980 satsades stora pengar på forskning under de första åren på 80-talet. Därefter har de statliga satsningarna kommit av sig. Det är fortfarande önskvärt att forska kring kärnkraften. Det förbud som fanns mot forskning inom kärnkraftsområdet la under lång tid en hämsko på utvecklingen, och det är bra att den har upphävts så att denna forskning återigen kan ta fart. Ett ganska nytt område som kan bli långsiktigt viktigt att forska på är nya reaktorer eller uppberedningsanläggningar där man använder avfallet som bränsle och på detta sätt minskar slutförvaringstiden kraftigt samtidigt som processen genererar ytterligare energi ur råvaran.

Europa måste vara med och driva fusionsforskningen framåt. De stora fördelar som kommersiellt fungerande fusionsreaktorer skulle innebära gör det motiverat att satsa kraftigt på fusionsforskningen. Avfallet kräver inte heller den typ av slutförvaring som avfallet från fissionskärnkraft kräver.

4.3 Skatter och ekonomiska styrmedel

Det skall inte finnas någon allmän skatt på energi. Istället skall föroreningarna beskattas direkt eftersom detta ger en tydligare miljöprofil på skatterna samtidigt som det inte i onödan slår mot de med de minsta ekonomiska resurserna. Skattereglerna på energiområdet måste vara begripliga och konsekventa. Det skall alltid löna sig att producera energi så miljövänligt som möjligt. Skattesystemet bör vara så långsiktigt som möjligt för att skapa förutsägbarhet för industrin.

KDU vill:

- Att den svenska energiproduktionen bör inriktas på miljövänliga energikällor
- Att den svenska kärnkraften ska förbättras, göras renare och byggas ut.
- Öka forskningen på alternativa drivmedel och energiframställning
- Att utsläppsrättigheterna skall vara gemensamma för hela EU med ett gemensamt tak
- Stöd till utbyggnad av tank och laddstationer för tankning/laddning av fordon som drivs av alternativa drivmedel
- Skattelättnader på utbyggnad av tank/ladd-stationer för fordon som drivs av förnybara och rena drivmedel.
- Förenkla för den enskilda att sälja egenproducerad el på det nationella elnätet
- Tillse att möjligheterna är goda för utveckling av alternativ teknik och forskning kring hållbar energiproduktion
- Verka för ett avskaffande av energiskatten till förmån för en skatt på miljöpåverkan
- Att svenska staten säljer sina andelar i Vattenfall

5. EU och miljön

Det klimatpolitiska samarbetet på Europainivå är något som Sverige måste prioritera. Utfasning av fossilbränslen i såväl energiproduktionen som transportsektorn, begränsning av metanavgång, och åtgärder för att öka kolbindningen bör vara givna mål. För att uppnå dessa krävs ingrepp i energisystemet, kommunikationerna, jord- och skogsbruket och inte minst hur skatter och avgifter utformas som arbetsredskap för att styrabort från fossilbränsleanvändning. Också inom EU krävs satsningar på alternativ teknik och forskning kring hållbar energiproduktion. EU satsar mycket stora summor på forskning kring fossila bränslen. Sådan forskning kan vara ett viktigt komplement för att effektivisera, men bör inte utgöra den största forskningssatsningen. EU betalar idag ut stora subventioner till kraftverk drivna av fossilbränslen. Dessa subventioner måste bort.

För att komma till rätta med de klimatproblem vi står inför krävs ett globalt samarbete, i vilket EU onekligen är en viktig aktör. Genom att ha ett gemensamt mål via utsläppsrätterna finns goda möjligheter att begränsa utsläppen till en maxnivå och därutöver se till att minskningen av utsläppen sker så kostnadseffektivt som möjligt. KDU anser att systemet med utsläppsrätter bör utvecklas vidare.

De senaste decenniernas ökade rörlighet i västvärlden har medfört ökade miljöutsläpp och har bidragit till miljöförstöringar. Vägtrafiken står för en stor del av utsläppen och vi vill därför se en politik som uppmuntrar produktion av bilar som drivs av renare bränslen. Vi vill också ha en politik som uppmuntrar till kraftigt förbättrade system för kollektivt resande, till exempel höghastighetståg. En förutsättning för ett välfungerande resande via tåg inom Europa är att våra järnvägsnät är kompatibla. KDU vill därför se en politik som uppmanar till att det europeiska järnvägsnätet byggs samman och tågen anpassas för att fungera på de olika spårtyperna.

Det är viktigt att marknaden får långsiktiga och förutsägbara spelregler att rätta sig efter för att kunna ta fram nya produkter. För att kunna ersätta gammal och ineffektiv teknik med nyare och modernare lösningar vill KDU även satsa på en ökad budget för forskning och utveckling. Det krävs satsningar på alternativ teknik och forskning kring hållbar energiproduktion.

KDU vill:

- att den gemensamma marknaden för utsläppshandel inom EU utvecklas
- att prioritera forskning och utveckling på miljövänliga alternativt såsom kärnkraft
- att subventionerna på kolkraft avskaffas
- att EU inför hårda miljökrav vid offentlig upphandling

6. Kommunikationer

Mänsklig miljöpåverkan kan vara både positiv och negativ och det är den negativa vi behöver ha som mål att i största möjliga mån undvika. Samtidigt måste vi inse behovet av en utbyggd infrastruktur. Sverige är, trots sin relativt fåtaliga befolkning, ett till ytan väldigt stort land. Vi är större än flera av världens ledande makter, t ex Japan, Tyskland och Storbritannien. I ett sådant land blir goda kommunikationer av extra stor vikt och utgör en livsnerv i vårt samhälle.

Järnväg eller motorväg bör inte ställas i motsatsförhållande, båda två behövs i större utsträckning idag. Bilen är en fantastisk historisk revolution som skapat enorma möjligheter till förflyttning för vanliga människor. Vi bör snarare verka för miljövänligare lösningar kring biltrafik än att försöka minska människors möjligheter att köra bil, särskilt då bilen är ett livsviktigt verktyg för att få vardagen att gå ihop för väldigt många svenskar, inte minst barnfamiljer. Att

politiskt motarbete bilen i sig är bara att orättvist straffa de människor som idag på grund av sin livssituation inte har någon annan möjlighet än att ta bilen.

Samma linje bör gälla för flygtrafiken. Flygtrafiken binder samman olika delar av vårt avlånga land samtidigt som det är en nödvändighet i en allt mer globaliserad värld. Flyg är och kommer fortsättningsvis vara nödvändigt för många människor i Sverige. Politikens roll bör således snarare vara att söka så miljövänliga lösningar som möjligt för flygtrafiken, snarare än att orättvist bestraffa de människor för vilka flyget är en nödvändighet genom att försvåra och fördyra resorna. Svenska staten bör inte medverka till att flygplatser som anses nödvändiga för landets kommunikationer läggs ned på politiska grunder.

När det gäller järnvägsnätet bör det byggas ut samtidigt som man gör satsningar på höghastighetståg. Samarbete inom EU och inom Norden bör uppmuntras, i stil med den höghastighetsjärnväg från Oslo till Köpenhamn via Göteborg som det finns planer på. Här är det viktigt att utbyggnad och satsningar sker av både privata och offentliga aktörer för att uppnå en god konkurrens.

Kollektiv samfärdsl är något som underlättar många personers vardag och fungerar som ett bra transportmedel därför är det viktigt att kollektiv samfärdsl i såväl privat som offentlig regi bör uppmuntras. Att det offentliga har monopol inom flera områden vad gäller kollektivtrafik försvårar och förhindrar för människors egen förmåga att lösa sina problem, sådana monopol bör avvecklas och fler aktörer tillåtas såsom till exempel privatdrivna busslinjer.

KDU vill:

- Att prioritera forskning och utveckling på miljövänliga kommunikationsalternativ
- Verka för utbyggnad och upprustning av det svenska järnvägsnätet.
- Satsa på höghastighetståg
- Verka för bättre kommunikationer mellan de nordiska länderna
- Målet ska vara att flygtrafiken ska vara för fossila bränslen år 2030
- Målet ska vara att biltrafiken ska vara fri från fossila bränslen 2040
- Att infrastruktursatsningar, om möjligt, ska ta hänsyn till djurlivet och ekosystemet
- Låta privata aktörer konkurrera med offentliga på kollektivtrafikens alla områden
- Att svenska staten säljer ägande i SAS
- Att svenska staten verkar för de norska och danska regeringarna säljer sitt ägande i SAS

7. Livsmedel

Tillgång till livsmedel av god kvalitet är något vars vikt aldrig nog kan understrykas. I och med den snabba utvecklingen i världen senaste århundradena så har livsmedelförsörjningen kraftigt förändrats. Från bondesamhälle där de flesta familjer och "storfamiljer" var självförsörjande till en värld där allt färre producerar sin egen mat. Samtidigt som detta har medicinska framsteg gjort att jordens befolkning kraftigt ökat. Den tekniska utvecklingen har lett till en mer industrialiserad och automatiserad livsmedelsproduktion.

I spåren av denna väldiga omvälvning av livsmedelsproduktionen har följt många negativa bieffekter. Kravet att en väldigt liten mängd människor ska producera livsmedel till en ständigt växande befolkning har gjort att jordbruksmaskiner, växtgifter, konstgödning m.m. har fått negativa effekter på miljön.

I dagsläget importeras mer än hälften av det vi äter, med anledning av flera perspektiv (inte minst säkerhetspolitiskt) så vore det önskvärt att den svenska självförsörjningsgraden var högre än idag.

Att gynna ex ekologisk odling och att också missgynna mer konventionell odling borde vara upp till konsumenterna, snarare än politikerna. Bägge har såväl fördelar som nackdelar vad gäller både miljöpåverkan och produktion. Något som ligger inom politikernas roll hade dock varit att bl. a inte tillåta nya kemikalier i jordbruket om det redan finns likvärdiga kemikalier med lägre miljöpåverkan. I en värld där matpriserna på många håller stiger kraftigt uppstår problem. Politiken bör verka för att alla människor ska kunna äta sig mätta. Momsen på mat idag bör därför minska och successivt gå mot noll. Momssatsen bör även vara densamma på mat såväl när du köper den i butiken som när du köper den färdiglagad på restaurangen.

KDU vill:

- Verka för att konsumenter får god information om de livsmedel de konsumerar.
- Momssatsen var under lång tid olika beroende på om man köpte mat på restaurangen eller i den lokala matbutiken. KDU vill behålla den harmonisering Alliansen gjorde där mat har samma moms oavsett var den köps.

8. Jordbruk, biologisk mångfald och djurskydd

Människan har ett ansvar att förvalta jordens resurser på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt ansvarsfullt sätt. Därför behöver vi värna jord- och skogsbrukssektorn som är en viktig del för att hålla landskapet öppet och levande och att säkra landets livsmedelsförsörjning. Att förvalta

jordens resurser handlar om att värna ekosystem, levande varelser och organismer och inte minst att bevara landskapet för kommande generationer.

8.1 Jordbruk

Att förvalta jorden och verka med långsiktigt hållbara mål ska vara utgångspunkten för jordbrukssektorn. Att ställa om svenskt jordbruk- och livsmedelsproduktion till miljövänlig produktion, är en förutsättning för att kunna säkra vatten- och skogsmiljöer, jordbruksmark och hälsosamma livsmedel till kommande generation. Det bör därför finnas ekonomiskt stöd för jordbrukare som genomgår omställning för en mer miljövänlig produktion.

Utsläppen av näringsämnen från både konst- och naturgödning, såsom kväve och fosfor till områden kring mark och vattendrag kring jordbruken, måste minskas. Dessa får bara användas i begränsade mängder och system ska byggas runt åkrarna för att naturligt uppta urlakade ämnen. Genmodifierade grödor ska genomgå noggrann granskning innan användning i produktion. GMO-teknik kan skapa både möjligheter och utmaningar. Utifrån försiktighetsprincip vill KDU verka för en restriktiv hållning till GMO och främja forskning kring långsiktiga konsekvenser med användning där resultaten ska vara vägledande för beslut om brukningstillstånd.

Jordbruksmarken trängs idag undan på många håll till följd av vägbyggen och expanderade tätorter. För att bemöta denna utveckling krävs att jordbruksmarkens värde uppvärderas i kommunernas planprocesser. Det bör till exempel vara möjligt att skapa reservat för jordbruksmark i en detaljplan. Dessutom bör länsstyrelserna ges ökade möjligheter att invända mot översiktsplaner som hotar jordbrukens intressen.

Politikens uppgift är att ge jordbruksföretagare rimliga villkor. KDU vill arbeta för generellt goda villkor för företagare med ett minskat regelkrångel. KDU vill att Sverige ska gå i spetsen för det ekologiska jordbruket inom EU, både som praktiskt föredöme och genom politisk påverkan. Jordbrukare inom EU ska verka på samma villkor.

8.2 Biologisk mångfald

Sverige har, liksom EU, ratificerat CBD (Bernkonventionen). Konventionen innebär att ett skydd för hotade arter och deras livsmiljöer. Vidare innebär en ratificering av länderna att bevara biologisk mångfald, att nyttja resurserna på ett hållbart sätt och att iaktta en rättvis fördelning av de genetiska resurserna. Målet är att rädda den biologiska mångfalden till år 2020.

Levande skogar med myllrande biologisk mångfald är en förutsättning för välbefinnande samtidigt som de levererar en mängd ekosystemtjänster såsom rening av luft och vatten som infångning av övergödande ämnen. Därför ska naturhänsyn tas i allt skogsbruk. För att svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri skall kunna utvecklas i framtiden krävs långsiktiga och hållbara regler som främjar både produktions- och miljömål. I naturhänsyn ingår också att ha

god hygien i rovdjursstammarna. Vi vill se en livskraftig vargstam, detta kan endast uppnås genom att länsstyrelser själva får bestämma om vargjakt i länet utifrån principen om en livskraftig - men kontrollerad - vargstam. Viktigt är också att ha kontroll på andra arter som tenderar att på ett eller annat sätt försvåra livet för människor och andra djur. Vildsvinsstammen bör således hållas på låga nivåer.

Ängsmarkerna anses idag vara den mest artrika biotopen på jorden näst efter de tropiska regnskogarna, därför krävs incitament att nyttja dessa marker som nyckelaktör för att värna den biologiska mångfalden. Många kommuner har idag anammat detta och jobbar för att behålla och utveckla ängsmarker lokalt. KDU vill belysa detta och verka för att reformer med denna incitamentinriktning kommer till på EU-nivå så att fler länder jobbar i denna viljeriktning.

I storskaliga jordbruk håller livsnödvändiga småbiotoper på att försvinna. Ytterligare ett sätt att bevara biologisk mångfald är att ekonomiskt stödja de markägare som skyddar och upprättar småbiotoper. På många platser kan också våtmarker restaureras för att skapa ekomiljöer som gynnar olika arter. De fungerar även som "kvävefallor" och är viktiga för bland annat fåglar, kräldjur och hela ekosystem. Därför vill KDU verka för att län och kommuner upprättar särskilda åtgärdsprogram och anläggningsplaner för våtmarker.

8.3 Djurskydd

Den svenska djurhållningen ska präglas av höga djurskyddsambitioner samtidigt som det är viktigt att hålla en balans mellan djurskydd och andra värden. KDU är exempelvis för djurförsök under vissa omständigheter. Tack vare djurförsök har människan lärt sig behärska och bota många sjukdomar och åkommor. Detta är något vi inte får tumma på. Samtidigt måste vi givetvis ha en god djurhållning. En bra skötsel och god hygien i djurhållningen ger inte bara bättre djurskydd utan också hög livsmedelskvalitet. En internationell jämförelse har Sverige en bra djurskyddslagstiftning. Detta är givetvis bra men medför samtidigt att djuruppfödare i Sverige har högre kostnader än sina konkurrenter i andra länder. Därigenom kan jordbrukare i vissa andra länder, till följd av lägre djurskydds krav, sälja sina produkter till ett lägre pris.

För att svenska jordbrukare inte ska missgynnas är det viktigt att djurskyddslagstiftningen harmoniseras inom EU genom att EU-kraven skärps. Strävan måste vara att svenska bestämmelser på djurskyddsområdet ska tjäna som vägledning för arbetet inom EU.

Redan 2001 blev rutinmässig kupering bortklippning av grisarnas svansar förbjuden inom EU. Trots detta får, enligt EU:s livsmedelsmyndighet EFSA, den allra största delen av alla grisar inom EU sina svansar bortklippta. Sverige är det enda land där grisarna fortfarande kan slå knorr på svansen. Därför vill KDU verka för att denna antagna lag också följs av medlemsländerna.

Sedan 2006 är det förbjudet inom EU att blanda antibiotika i djurfoder i tillväxtfrämjande syfte. Den omfattande användningen av antibiotika inom djuruppfödningen leder till ökad antibiotikaresistens hos bakterier. Världshälsoorganisationen WHO varnar för att

antibiotikaresistenta bakterier är ett av de största globala hoten mot folkhälsan. Två tredjedelar av all antibiotika används inom djurhållningen. Att bryta resistensutvecklingen bland bakteriestammarna är en ödesfråga för mänskligheten.

De långa och ofta plågsamma djurtransporterna som förekommer inom EU är oacceptabla. För att korta transporter och transporttider bör EU främja närbelägna, eller mobila, småskaliga slakterier. Alla bidrag för transport av levande djur måste upphöra. Utvecklingen av alternativ till djurförsök går framåt. Datasimuleringsprogram och cellodlingar kan helt eller delvis ersätta djurförsök i många lägen. Mer kan göras för att ersätta djurförsök i undervisning och forskning genom att implementera alternativen. Det är viktigt att kursansvariga lärare har tillräcklig kunskap om alternativen till djurförsök

KDU vill:

- Att beslut om en nedtrappningsplan för miljöfarliga bekämpningsmedel i jordbruk tas
- Att möjligheterna för kommuner och landsting att välja närproducerade livsmedel ska stärkas.
- Att jordbruksmark ska uppvärderas i planprocessen.
- Verka för skapandet av goda konkurrensförhållanden för stor- och småskaliga produktionsformer och förenklande av regelverket för småskalig lokal produktion.
- Verka för att fortsätta reformeringen av EU:s jordbrukspolitik, där jordbruksstödet minskas radikalt och regler för bidragstagande skärps.
- Att den biologiska mångfalden ska skyddas genom stor naturhänsyn av skogs- och jordbrukslandskapet.
- Verka för ökad kartläggning av den biologiska mångfalden i hagmarker och längs kuster.
- Att utöka möjligheterna att kompensera jord- och skogsbruket för miljötjänster, till exempel bevarande av biologisk mångfald, ängsmarker och småbiotoper
- Skydda, upprätta och restaurera våtmarker.
- Öka harmoniseringen av djurskyddslagstiftningen på EU-nivå
- Att EU ska främja investeringar för förbättrat djurskydd
- Motarbeta plågsamma djurtransporter inom EU

9. Svenska vatten

Vatten är en av våra största naturresurser, men också den sämst skötta. Vattnet har betraktats som en oändlig och gratis resurs som både tål dumpning och avfall och utsläpp av farliga gifter. Kvaliteten på dricksvattnet har blivit allt sämre och i sjöar och vattendrag kan man spåra långtgående förändringar och störda ekologiska system. Försurningen av sjöar och vattendrag, övergödningen av sjöar och kusthav samt de stora utsläppen av miljögifter är några av de största problemen.

9.1 Sjöar och vattendrag

Sveriges närmare 100.000 sjöar täcker 9% av landets yta. Vattnet i sjöarna härstammar främst från nederbörd som passerat landekosystem och kommit till sjön genom olika vattendrag. Tillståndet i sjön speglar miljön inom sjöns hela tillrinningsområde och det påverkar, genom sjöns avrinning, havets tillstånd. Sjöns omgivning påverkar vattnets pH och hur mycket mineralämnen som når sjön. Flertalet svenska sjöar är näringsfattiga. De näringsrika sjöarna har högre halt av kalk och är alltså mindre känsliga för försurning än de näringsfattiga.

9.2 Östersjön

Hoten mot Östersjön är många och akuta, bland de allvarligaste utsläppen återfinns bland annat tungmetaller, kväveläckage, syreförbrukande substanser och olja. Källorna till föroreningarna i Östersjön utgörs i första hand av jordbruk, industri och trafik, och näringen som därifrån kommer i för stora mängder skapar övergödning vilket i sin tur leder till algblomning och döda bottnar. Den så kallade saltstress som det bräckta vattnet orsakar salt- och sötvattenarter, innebär dessutom att de olika arterna lever på gränsen till sin anpassningsförmåga, (bräckt vatten innebär att salthalten är högre än i sötvatten men lägre än i saltvatten). Allt detta bidrar till att göra Östersjön till ett av världens känsligaste hav.

Årligen rapporteras hundratals utsläpp i Östersjön men endast ett fåtal leder till åtal. Oljan försvinner med tiden från havsytan, men det betyder inte att den har försvunnit från vattnet. De tyngsta oljeklumparna sjunker till botten och dödar djur- och växtliv. För att skydda våra vatten bör alla fartyg som bär miljöfarliga substanser vara dubbelskrovade. Samtliga länder som ligger längs Östersjön och påverkar miljön bör förbättra sin avloppsrening och minska utsläppet av handelsgödsel för att minska övergödningen. Närliggande industrier ska kraftigt minska sina utsläpp av organisk substans och metaller. En lösning för att på sikt skapa bättre förutsättningar för Östersjön är att länderna runt Östersjön ingår ett utsläppsavtal där fosfor och kväve regleras. Detta skulle leda till att övergödningen avtar och på sikt skulle algblomningen också avta.

9.3 Våra älvar

Sverige har en lång tradition av att använda vattenkraft och idag står den för 45% av vår elproduktion. Vattenkraft är förnyelsebart, billigt och effektivt och släpper inte ut miljögifter, men har en del andra negativa biverkningar. Till exempel kan den biologiska mångfalden påverkas då växt- och djurlivet inte är anpassat till andra vattenståndsvariationer än de som den naturliga årsrytmen orsakar. Lekmöjligheterna för vandringsfiskar försvinner och strand- och vattenvegetationen förändras. Strandzonen och dess växt- och djurliv får dessutom stora problem och många arter av främst bottendjuren slås ut.

De senaste åren har vi fått se boende längs våra älvar drabbas av svåra översvämningar. Kraftföretagen ska ha ett ansvar för att reglera flödet så att konsekvenserna inte blir förödande. KDU vill också främja forskning på vattenkraft så att vattenkraften i framtiden kan bli mer effektiv och att de negativa inverkanerna som den för med sig på den biologiska mångfalden och naturen förhindras.

KDU vill:

- Alla fartyg som transporterar miljöfarliga ämnen bör vara dubbelskrovade för att skydda våra vatten
- Ge ökade resurser till länsstyrelserna för att kunna genomföra mätprogram och utsläppskontroller
- Att all tankrengöring sker vid hamn.
- Ingen oljeutvinning får ske i Östersjön
- Kraftig minskning av utsläppen av organisk substans och metaller från industrin
- Att ambitionsnivå och arbetstakt höjs vad gäller att förhindra vidare bottendöd i Östersjön.